

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര
പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ അയോധ്യാകാണ്ഡേ

॥ ത്രിപഞ്ചാശഃ സർഗഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര
പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ ത്രിപഞ്ചാശഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീരാമേണ കൈകേയീതഃ
കൗസൽയാപ്രഭൃതീമനിഷ്ടന്യാശങ്കാം പ്രതിപാദ്യ
ലക്ഷ്മണന്ധ്യോധ്യായാം നിവർത്തനായ പ്രയത്നകരണം
ശ്രീരാമം വിനാ സ്വീയം ജീവനമസംഭവമുക്ത്വാ ലക്ഷ്മണേന
തത്ര ഗമനന്യാനംഗീകരണം തതഃ ശ്രീരാമേണ തസ്മൈ
വനവാസായാനുജ്ഞാപ്രദാനം

സ തം വൃക്ഷം സമാസാദ്യ
സന്ധ്യാമന്ദവാസ്യ പശ്ചിമാം |
രാമോ രമയതാം ശ്രേഷ്ഠ
ഇതി ഹോവാച ലക്ഷ്മണം || 2.53.1 ||

അഭ്യേതം പ്രഥമാ രാത്രി -
രയാതാ ജനപദാദ് ബഹിഃ |
യാ സുമന്ത്രേണ രഹിതാ
താം നോത്കംഠിതുമർഹസി || 2.53.2 ||

ജാഗർതവ്യമതന്ദ്രിഭ്യ -
മദ്യപ്രഭൃതി രാത്രിഷു |
യോഗക്ഷേമൗ ഹി സീതായാ
വർത്തേതേ ലക്ഷ്മണാവയോഃ || 2.53.3 ||

രാത്രിം കമഞ്ചിദേവേമാം
 സൗമിത്രേ വർതയാമഹേ |
 അപവർതാമഹേ ഭൂമാ -
 വാസ്തീര്യ സ്വയമർജിതൈഃ || 2.53.4 ||

സ തു സംവിശ്യ മേദിൻയാം
 മഹാർഹശയനോചിതഃ |
 ഇമാഃ സൗമിത്രയേ രാമോ
 വ്യാജഹാര കഥാഃ ശുഭാഃ || 2.53.5 ||

ധ്രുവമദ്യ മഹാരാജോ
 ദുഃഖം സ്വപിതി ലക്ഷ്മണ |
 കൃതകാമാ തു കൈകേയീ
 തുഷ്ടാ ഭവിതുമർഹതി || 2.53.6 ||

സാ ഹി ദേവീ മഹാരാജം
 കൈകേയീ രാജ്യകാരണാത് |
 അപി ന ച്യാവയേത് പ്രാണാൻ
 ദൃഷ്ട്വാ ഭരതമാഗതം || 2.53.7 ||

അനാമശ്ച ഹി വൃദ്ധശ്ച
 മയാ ചൈവ വിനാ കൃതഃ |
 കിം കരിഷ്യതി കാമാത്മാ
 കൈകേയോ വശമാഗതഃ || 2.53.8 ||

ഇദം വ്യസനമാലോക്യ
 രാജന്തശ്ച മതിവിഭ്രമം |
 കാമ ഏവാർഥധർമാഭ്യാം
 ഗരീയാനിതി മേ മതിഃ || 2.53.9 ||

കോ ഹൃവിദ്വാനപി പുമാൻ
 പ്രഥായാഃ കൃതേ തൃജേത് |
 ഛന്ദാനുവർതിനം പുത്രം
 താതോ മാമിവ ലക്ഷ്മണ || 2.53.10 ||

സുഖീ ബത സുഭാര്യശ്ച
 ഭരതഃ കേകയിസുതഃ |
 മുദിതാൻ കോസലാനേകോ
 യോ ഭോക്ഷ്യത്യധിരാജവത് || 2.53.11 ||

സ ഹി രാജ്യസ്യ സർവസ്യ
 സുഖമേകം ഭവിഷ്യതി |
 താതേ തു വയസാതീതേ
 മയി ചാരൺയമാശ്രിതേ || 2.53.12 ||

അർഥധർമൗ പരിത്യജ്യ
 യഃ കാമമനുവർതതേ |
 ഏവമാപദ്യതേ ക്ഷിപ്രം
 രാജാ ദശരഥോ യഥാ || 2.53.13 ||

മന്യേ ദശരഥാന്തായ
 മമ പ്രവ്രാജനായ ച |
 കൈകേയീ സൗമ്യ സമ്പ്രാപ്താ
 രാജ്യായ ഭരതസ്യ ച || 2.53.14 ||

അപീദാനീം തു കൈകേയീ
 സൗഭാഗ്യമദമോഹിതാ |
 കൗസൽയാം ച സുമിത്രാം ച
 സാ പ്രബാധേത മത്കൃതേ || 2.53.15 ||

മാതാസ്ഥ്വകാരണാദ് ദേവീ
 സുമിത്രാ ദുഃഖമാവസേത് |
 അയോധ്യാമിത ഏവ ത്വം
 കാലേ പ്രവിശ ലക്ഷ്മണ || 2.53.16 ||

അഹമേകോ ഗമിഷ്യാമി
 സീതയാ സഹ ദണ്ഡകാൻ |
 അനാമായാ ഹി നാമസ്ത്വം
 കൗസൽയായാ ഭവിഷ്യസി || 2.53.17 ||

ക്ഷുദ്രകർമാ ഹി കൈകേയീ
 ദ്വേഷാദന്യായമാചരേത് |
 പരിദദ്യാദ്ധി ധർമജ്ഞ
 ഗരം തേ മമ മാതരം || 2.53.18 ||

നൂനം ജാത്യന്തരേ താത
 സ്ത്രീയഃ പുത്രൈർവിയോജിതാഃ |
 ജനന്യാ മമ സൗമിത്രേ
 തദദ്യൈരുപസ്ഥിതം || 2.53.19 ||

മയാ ഹി ചിരപുഷ്ടേന
 ദുഃഖസംവർധിതേന ച |
 വിപ്രയുജ്യത കൗസൽയാ
 ഫലകാലേ ധിഗസ്തു മാം || 2.53.20 ||

മാ സ്ഥ്വ സീമന്തിനീ കാചി -
 ജ്ജനയേത് പുത്രമീദൃശം |
 സൗമിത്രേ യോഹമംബായാ
 ദദ്മി ശോകമനന്തകം || 2.53.21 ||

മന്യേ പ്രീതിവിശിഷ്ടാ സാ
 മന്തോ ലക്ഷ്മണ സാരികാ |
 യത്തന്യാഃ ശ്രൂയതേ വാക്യം
 ശുക പാദമരേർദശ || 2.53.22 ||

ശോചന്ത്യാശ്ചാൽപഭാഗ്യായാ
 ന കിഞ്ചിദുപകുർവതാ |
 പുത്രേണ കിമപുത്രായാ
 മയാ കാർയമരിനമ || 2.53.23 ||

അൽപഭാഗ്യാ ഹി മേ മാതാ
 കൗസൽയാ രഹിതാ മയാ |
 ശേതേ പരമദുഃഖാർതാ
 പതിതാ ശോകസാഗരേ || 2.53.24 ||

ഏകോ ഹൃഹമയോധ്യാം ച
 പൃഥിവീം ചാപി ലക്ഷ്മണ |
 തരേയമിഷുഭിഃ ക്രുദ്ധോ
 നനു വീര്യമകാരണം || 2.53.25 ||

അധർമഭയഭീതശ്ച
 പരലോകസ്യ ചാനഘ |
 തേന ലക്ഷ്മണ നാദ്യാഹ -
 മാത്മാനമഭിഷേചയേ || 2.53.26 ||

ഏതദന്യച്ച കരുണം
 വിലപ്യ വിജനേ ബഹു |
 അശ്രുപൂർണ്ണമുഖോ ദീനോ
 നിശി തുഷ്ണീമുപാവിശത് || 2.53.27 ||

വിലാപോപരതം രാമം
 ഗതാർചിഷമിവാനലം |
 സമുദ്രമിവ നിർവേഗ -
 മാശ്വാസയത ലക്ഷ്മണഃ || 2.53.28 ||

ധ്രുവമദ്യ പുരീ രാമ
 അയോധ്യാന്യുധിനാം വര |
 നിഷ്പ്രഭാ ത്വയി നിഷ്ക്രാന്തേ
 ഗതചന്ദ്രേവ ശർവരീ || 2.53.29 ||

നൈതദൗപയികം രാമ
 യദിദം പരിതപ്യസേ |
 വിഷാദയസി സീതാം ച
 മാം ചൈവ പുരുഷർഷഭ || 2.53.30 ||

ന ച സീതാ ത്വയാ ഹീനാ
 ന ചാഹമപി രാഘവ |
 മുഹൂർത്തമപി ജീവാവോ
 ജലാൻമത്സ്യാവിവോദ്ധ്യതൗ || 2.53.31 ||

നഹി താതം ന ശത്രുഘ്നം
 ന സുമിത്രാം പരന്തപ |
 ദ്രഷ്ടുമിച്ഛേയമദ്യാഹം
 സ്വർഗം ചാപി ത്വയാ വിനാ || 2.53.32 ||

തതസ്തത്ര സമാസീനു
 നാതിദൂരേ നിരീക്ഷ്യ താം |
 ന്വയഗ്രോധേ സുകൃതാം ശയ്യാം
 ഭേജാതേ ധർമവത്സലൗ || 2.53.33 ||

സ ലക്ഷ്മണസ്യാത്തമപുഷ്കലം വചോ
 നിശമ്യ ചൈവം വനവാസമാദരാത് |
 സമാഃ സമസ്താ വിദധേ പരന്തപഃ
 പ്രപദ്യ ധർമം സുചിരായ രാഘവഃ || 2.53.34 ||

തതസ്തു തസ്മിൻ വിജനേ മഹാബലൗ
 മഹാവനേ രാഘവവംശവർധനൗ |
 ന തൗ ഭയം സംഭ്രമമദ്യുപേയതു -
 ര്യഥൈവ സിംഹൗ ഗിരിസാനുഗോചരൗ || 2.53.35 ||

|| ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
 അയോധ്യാകാണ്ഡേ ത്രിപഞ്ചാശഃ സർഗഃ ||